

**Από τη λιτότητα στην ανάπτυξη και την ανάκαμψη:
Πώς θα αντιμετωπισθούν οι κοινωνικο-οικονομικές επιπτώσεις της
Ελληνικής κρίσης**

ΟΜΙΛΙΑ

του

κ. Luca JAHIER

Προέδρου της Ομάδας III «Διάφορες Δραστηριότητες»

της

Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

20 Μαρτίου 2014

Seul le texte prononcé fait foi

Check Against Delivery

(Το εκφωνηθέν κείμενο είναι το μόνο αυθεντικό)

Κυρίες και κύριοι,
Αγαπητοί φίλοι και συνάδελφοι,

Είναι πραγματικά μεγάλη χαρά, τόσο για μένα προσωπικά όσο και για όλα τα μέλη της Ομάδας Διαφόρων Δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, που βρίσκομαι μαζί σας σήμερα στην Αθήνα και σε αυτό το εξαιρετικό κτίριο του Ζάππειου Μεγάρου. Δεν υπάρχουν πολλές ευκαιρίες στη ζωή να βρίσκεται κανείς τόσο κοντά στην Ιστορία: εδώ βλέπουμε τον Παρθενώνα, ενώ βρισκόμαστε στο Ζάππειο, σ' αυτό το μνημειώδες κτίριο που ενσαρκώνει την αναβίωση των αξιών της αρχαίας Αθήνας στη σύγχρονη Ελλάδα. Διότι το Ζάππειο Μέγαρο κτίστηκε τον 19ο αιώνα για να φιλοξενήσει τα εκθέματα της ελληνικής τέχνης και βιομηχανίας κατά τις σύγχρονες Ολυμπιάδες, και άρα αποτελεί πρόδρομο του σημερινού μουσείου της Ακρόπολης. Το Ζάππειο ήταν επίσης ο χώρος, όπου υπεγράφη η συνθήκη προσχώρησης της Ελλάδας στην ΕΕ, το 1981. Αδιάσπαστη συνέχεια. Πράγματι, στην Ελλάδα, η «Ιστορία» είναι αναπόφευκτη, είμαστε εμποτισμένοι με τις μνήμες της, έχουμε το μεγαλείο της σοφίας της και το βάρος της ευθύνης της. Η Μνημοσύνη, η θεά της μνήμης είναι επίσης η θεά που εφηύρε τις λέξεις και χάρισε στον άνθρωπο την τέχνη της γλώσσας έτσι ώστε να θυμόμαστε πάντα την κοινή μας ευρωπαϊκή ιστορία και τις κοινές μας προσδοκίες. Διότι, όπως είπε ο γάλλος πρόεδρος Βαλερί Ζισκάρ ντ' Εστέν το 1979 «*Ευρώπη χωρίς Ελλάδα δεν είναι Ευρώπη*». Έτσι, σήμερα, στο 6ο έτος της κρίσης, εξακολουθούμε να είμαστε ενωμένοι με όραμα μια βιώσιμη, φιλόδοξη και συνεκτική Ευρώπη που θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες των πολιτών της. Όπως ακριβώς το θέλει και το σύνθημα της Ελληνικής Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ: «*Ενωμένοι πλέουμε πιο μακριά!*».

Βιάστηκα όμως και δεν θα ήθελα να προχωρήσω χωρίς να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες μου προς τις ελληνικές αρχές που μας έδωσαν τη δυνατότητα να οργανώσουμε τη σημερινή εκδήλωση στο Ζάππειο. Η φιλοξενία σας μας τιμά ιδιαίτερα. Εκ μέρους των μελών μας, θα ήθελα επίσης να σας συγχαρώ για την ως τώρα διεξαγωγή της ελληνικής προεδρίας και να σας ευχηθώ καλή επιτυχία ως το τέλος. Δεν ξεχνώ τα λόγια του Έλληνα Αντιπροσώπου στην ΕΕ, κ. Σωτηρόπουλου, ότι μέσα στην κρίση που διανύουμε, η Ελλάδα θα διεξαγάγει την Προεδρία της με σπαρτιάτικο προϋπολογισμό, αλλά με τις αθηναϊκές αξίες! Επιτρέψτε μου επίσης να ευχαριστήσω με την ευκαιρία αυτή τους τέσσερεις έλληνες που είναι μέλη της Ομάδας Διαφόρων Δραστηριοτήτων της ΕΟΚΕ για τη δέσμευση, τη βοήθεια και τον ενθουσιασμό τους: τον κ. Γκόφα, την κ. Κεκελέκη, τον κ. Λιόλιο και τον κ. Βαρδακαστάνη.

Μία παρέκβαση ακόμη πριν μπω στο θέμα που θα συζητήσουμε σήμερα. Σε αυτή την αίθουσα είμαστε περίπου 100 μέλη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής από 28 ευρωπαϊκές χώρες. Θέλω να διευκρινίσω ότι η ΕΟΚΕ δεν είναι ούτε η Τρόικα, ούτε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η ΕΟΚΕ εκπροσωπεί τους εργοδότες και τα εργατικά συνδικάτα της Ευρώπης καθώς και διάφορες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, που έχουν οριστεί από τα κράτη μέλη. Η ΕΟΚΕ είναι ένα *συμβουλευτικό* σώμα που αναφέρεται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, ο δε ρόλος μας είναι να παρέχουμε συμβουλευτικό έργο προς τα

όργανα αυτά και να τους γνωστοποιούμε τις απόψεις της οργανωμένης ευρωπαϊκής κοινωνίας των πολιτών. Αλλά για να ανταποκριθούμε στον ρόλο μας, πρέπει να είμαστε ενήμεροι, και γι' αυτό ακριβώς πρωταρχικός μας στόχος σήμερα είναι να σας *ακούσουμε* και να διερευνήσουμε από κοινού με ποιον τρόπο μπορεί η Ελλάδα να προχωρήσει και να εξασφαλίσει ένα βιώσιμο μέλλον. Θα ήθελα επίσης να προσθέσω ότι η σημερινή διάσκεψη αποτελεί συνέχεια της προηγούμενης που διοργανώσαμε στη Θεσσαλονίκη, τον περυσινό Μάιο. Η κρίση ήταν και τότε το θέμα μας, αλλά και υπό το πρίσμα των επιπτώσεών της στη ζωή των Ελλήνων πολιτών. Τουναντίον σήμερα, η έμφαση δίδεται στην ανάκαμψη και στο μέλλον. Τι πρέπει να γίνει για να εξασφαλισθεί η βιώσιμη ανάπτυξη της Ελλάδας; Ποιοι είναι οι φορείς; Πώς θα επιτευχθεί η εξισορρόπηση των κοινωνικών και οικονομικών αναγκών της χώρας και της Ευρώπης γενικότερα;

Στα ερωτήματα αυτά, θα ήθελα να απαντήσω με ένα άλλο ερώτημα: τι είδους Ευρώπη θέλουμε; Διότι αυτό είναι τελικά η ουσία του ζητήματος. Ασφαλώς δεν θέλουμε μια Ευρώπη απλώς και μόνο της λιτότητας. Θέλουμε μια Ευρώπη ισχυρή και ανταγωνιστική, αλλά κοινωνική και συνεκτική. Μέσα στην κρίση που διανύουμε πρέπει να βρούμε τη σωστή ισορροπία μεταξύ της οικονομικής και κοινωνικής διάστασης. Μεταξύ λιτότητας, δημοσιονομικής ευθύνης και μέτρων που προάγουν την ανάπτυξη. Χρειαζόμαστε επείγοντως θέσεις εργασίας, στήριξη της πραγματικής οικονομίας, κυκλοφορία ρευστότητας για τις ΜΜΕ, προώθηση των εξαγωγών, της ανταγωνιστικότητας και μείωση της φτώχειας. Διότι αν και υπάρχουν θετικά σημάδια οικονομικής ανάκαμψης, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη γενικότερα, χρειάζονται ωστόσο πολλά να γίνουν ακόμη. Διότι μπορεί μεν η Ελλάδα να δημιούργησε πρωτογενές πλεόνασμα του προϋπολογισμού πριν από τις πληρωμές τόκων, να αναμένεται για το 2014 ανάπτυξη κατά 0,6 %, η δε δημοσιονομική προσαρμογή της να είναι πρωτοφανής στα χρονικά και στο ελάχιστο χρονικό διάστημα με μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος κατά 13 %. Αλλά το αντίτιμο ήταν εξαιρετικά ακριβό. Οι συνέπειες ήταν καταστροφικές επί του κοινωνικού, οικονομικού και πολιτικού ιστού της χώρας με αποτέλεσμα να προκληθούν αλληπάλλληλες επιμέρους κρίσεις : όχι μόνο κοινωνικο- οικονομικού και δημοσιονομικού χαρακτήρα, αλλά και στο επίπεδο της φτώχειας, της ενέργειας, του περιβάλλοντος και της δημογραφίας. Το ΑΕΠ της χώρας μειώθηκε κατά 25 %, ο δε μέσος Έλληνας υπέστη μείωση του βιοτικού του επιπέδου κατά 38 %. Οι συνταξιούχοι επλήγησαν ιδιαίτερος με μείωση των συντάξεών τους μέχρι και 60 %. Το πλέον ανησυχητικό είναι ότι η χώρα μαστίζεται από την ανεργία που έχει φθάσει σε 61,4 % όσον αφορά τους νέους και 28 % ως προς το σύνολο του εργαζόμενου πληθυσμού! Πώς μπορεί να οικοδομηθεί και πάλι μια χώρα κάτω από τέτοιο βάρος;

Εδώ, δύο σχόλια. Πρώτα πρώτα, πρέπει να συγχαρούμε δημόσια τον ελληνικό λαό για την αντοχή που επέδειξε κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών. Μπράβο! Ακόμη και το ΔΝΤ εξήρε την Ελλάδα για την "εξαιρετική" πρόοδο όσον αφορά τη μείωση του δημοσιονομικού της ελλείμματος και αναγνώρισε ότι η μείωση των θέσεων εργασίας και των μισθών είχαν ως αποτέλεσμα «την άνιση κατανομή του βάρους της προσαρμογής». Και θα προσθέσω ταπεινά ότι η αισθητή απώλεια της εθνικής κυριαρχίας που προέκυψε από το πρόγραμμα λιτότητας ήταν ιδιαίτερος δυσβάστακτη για τους Έλληνες. Όχι μόνο γιατί η Αθήνα είναι η γενέτειρα της δημοκρατίας, αλλά και γιατί οι Έλληνες είναι ένας περήφανος και αγέρωχος λαός, για τον οποίο το φιλότιμο είναι η ύψιστη αξία.

Το δεύτερο σχόλιο που θα ήθελα να κάνω είναι ότι έγιναν λάθη και πρέπει να το παραδεχτούμε. Έγιναν λάθη στην Ελλάδα με τα δημόσια οικονομικά και την επιλογή μερικών από τα μέτρα λιτότητας, έγιναν λάθη στην αρχιτεκτονική του ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσιματος, έγιναν λάθη από την τρόικα που δεν υπολόγισε ορθά τις υφιστάμενες επιπτώσεις που θα είχε στην Ελλάδα το πρώτο πρόγραμμα λιτότητας, ήτοι, το αποκαλούμενο λεγόμενο πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα. Το βέβαιο είναι ότι ολόκληρη η ΕΕ βρίσκεται και πάλι σε μια ιστορική καμπή που απαιτεί θεμελιώδεις διαρθρωτικές αλλαγές. Αν η Ευρώπη θέλει να πραγματοποιήσει τις φιλοδοξίες και να αξιοποιήσει τις δυνατότητές της, τότε είναι απαραίτητο να επενδύσει σε μια ενωμένη και πολιτικά σταθερή ήπειρο, μια ήπειρο φιλόδοξη, αποφασιστική, αλληλοενισχυόμενη και ισχυρότερη από το άθροισμα των επιμέρους τμημάτων της.

Κυρίες και κύριοι, δεν διατείνομαι ότι γνωρίζω τις ιδιαιτερότητες της οικονομικής κατάστασης στην Ελλάδα, όσο τις γνωρίζετε εσείς. Ούτε θέλω να παίξω τον ρόλο της Τρόικας, υπαγορεύοντας στην Ελλάδα ποιά μέτρα οφείλει να λάβει. Θα ήθελα όμως να διατυπώσω ορισμένες συστάσεις ενόψει πιθανών λύσεων, οι περισσότερες από τις οποίες αφορούν το ευρωπαϊκό επίπεδο – δηλαδή, τι πρέπει να κάνει η Ευρώπη για να βοηθήσει την Ελλάδα. Το μόνο σχόλιο που θα ήθελα να κάνω σχετικά με την κατάσταση της χώρας είναι ότι η Ελλάδα έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο όσον αφορά τη μείωση των εμποδίων για τις επιχειρήσεις, την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φορολογικής απάτης και την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας. Οι προσπάθειες αυτές πρέπει να συνεχιστούν και να ενταθούν, και σε συνεργασία μάλιστα με τις αρχές της ΕΕ για την καταπολέμηση της φορολογικής απάτης. Διότι σύμφωνα με τα στοιχεία που κοινοποίησε προσφάτως η ΕΚ, το κόστος της φοροδιαφυγής σε όλη την ΕΕ ανέρχεται κάθε χρόνο τουλάχιστον σε 12 δισ. ευρώ. Ισοδυναμεί δηλαδή με τον ετήσιο προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης!

As σταθούμε λοιπόν στις πιθανές λύσεις. Πρώτο και κύριο είναι να βοηθηθούν οι νέοι και οι άνεργοι, διότι ο απελπιστικά υψηλός αριθμός Ελλήνων χωρίς δουλειά είναι βασικό εμπόδιο στην μεγέθυνση και την αειφόρο ανάπτυξη. Μια λύση θα ήταν να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής του συστήματος Ευρωπαϊκής εγγύησης για τους νέους και να αυξηθούν τα διαθέσιμα κεφάλαια άνω του ποσού των 6 δισεκατομμυρίων ευρώ που προβλέπεται σήμερα. Επίσης, χρειάζεται αναβάθμιση της επαγγελματικής και τεχνικής εκπαίδευσης στη χώρα και σύσφιξη των δεσμών μεταξύ επιχειρήσεων και σχολείων για να αποφευχθεί τόσο η «διαρροή εγκεφάλων», όσο και η αναντιστοιχία δεξιοτήτων. Χρειάζεται να εφαρμοσθούν κανόνες ευρωπαϊκής κλίμακας για την αναγνώριση της άτυπης μάθησης και την αύξηση της προβολής των δεξιοτήτων που αποκτώνται εκτός του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος. Εάν μάλιστα θέλουμε να δώσουμε στους νέους τη δυνατότητα μιας εκ νέου κατάρτισης και συμμετοχής τους στην κοινωνία, τότε θα πρέπει να δημιουργήσουμε ένα Ευρωπαϊκό δίκτυο εκπαίδευσης των νέων που θα τους παρέχει τη δυνατότητα παρακολούθησης διετούς εκπαιδευτικού προγράμματος με κουπόνια διασυνοριακής εκπαίδευσης. Θα ήθελα να προσθέσω ότι η ενιαία αγορά και η κινητικότητα εντός της ΕΕ θα πρέπει να είναι μέρος των λύσεων. Στην πραγματικότητα όμως, εξακολουθούν να υπάρχουν πολλά εμπόδια όσον αφορά την κινητικότητα στην Ευρώπη.

Δεύτερον, πρέπει να αποκαταστήσουμε επειγόντως τη ρευστότητα στην αγορά, ιδίως για τις ΜΜΕ και τις επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας, οι οποίες αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της οικονομίας και

της αγοράς εργασίας. Αν δεν απατώμαι, στην Ελλάδα οι ΜΜΕ αντιπροσωπεύουν το 99% του συνόλου των επιχειρήσεων! Αυτό που χρειάζεται τώρα είναι να ξαναρχίσουν οι τράπεζες να παρέχουν δάνεια και να εφαρμοσθεί η εναλλακτική χρηματοδότηση μέσω της «Πρωτοβουλίας για τις ΜΜΕ» της ΕΕ και μέσω της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων.

Τρίτον, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, θα πρέπει επειγόντως να υλοποιηθεί η τραπεζική ένωση, η δε Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα πρέπει να αρχίσει το έργο επόπτευσης όλων των ευρωπαϊκών τραπεζών, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών τραπεζών, το φθινόπωρο του 2014. Εξίσου επιτακτική είναι και η ανάγκη ταχείας θέσπισης του ενιαίου μηχανισμού εξυγίανσης.

Τέταρτον, πρέπει να ολοκληρωθεί η εσωτερική αγορά, να αναθεωρηθεί και να τεθεί σε εφαρμογή η στρατηγική "Ευρώπη 2020" καθώς και το Σύμφωνο για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στην αξιοποίηση του σημαντικότερου στοιχείου της ενιαίας ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, δηλαδή στην ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών και προσώπων. Και αυτό σημαίνει επένδυση στην εκ νέου εκβιομηχάνιση της Ευρώπης, στην καινοτομία, την έρευνα και την ανάπτυξη. Σημαίνει επίσης, καλύτερη δυνατή χρήση των τομέων που διαθέτουμε. Στην περίπτωση της Ελλάδας, είναι ο τουρισμός, η ηλιακή ενέργεια και η ναυτιλιακή πολιτική. Το 2013, επισκέφθηκαν την Ελλάδα 18 εκατομμύρια τουρίστες, έτος ρεκόρ. Ωστόσο, για να αξιοποιηθεί πλήρως το δυναμικό της τουριστικής ανάπτυξης, απαιτείται η αναβάθμιση του τομέα και η αρτιότερη ενσωμάτωσή του στις σχετικές πολιτικές. Επιτρέψτε μου επίσης να συγχαρώ την ελληνική Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ για την πρότασή της «Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική» στην οποία περιλαμβάνεται ο τουρισμός, η ενέργεια, η ασφάλεια των συνόρων κλπ. Γνωρίζω πως η εν λόγω πρόταση έχει ιδιαίτερη σημασία για την Ελλάδα και τη βιώσιμη ανάπτυξή της.

Πλην όμως όλα τούτα προϋποθέτουν μέτρα για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και δικαιοσύνης, την κοινωνική καινοτομία, την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών, τη μείωση της φτώχειας, την ένταξη και τη βιώσιμη και αποτελεσματική χρήση των πόρων. Και θα ήθελα με την ευκαιρία αυτή να τονίσω ότι η ΕΕ πρέπει να αναπτύξει ένα νέο ευρωπαϊκό πρόγραμμα κοινωνικής δράσης που θα θέτει σαφείς στόχους και θα διερευνά το δικαίωμα ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος για τον ευρωπαϊκό πολίτη. Χρειαζόμαστε περισσότερες κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις, πχ. με τη δημιουργία Ευρωπαϊκών κοινωνικών ομολόγων που θα χρηματοδοτούνται από μεμονωμένους πολίτες, επιχειρήσεις, συνδικαλιστικές οργανώσεις και την ευρύτερη κοινωνία των πολιτών.

Πολλοί θα με ρωτήσουν από πού θα αντληθούν τα χρήματα για όλα τούτα τα φιλόδοξα σχέδια. Πρώτα απ' όλα, από τα κοινωνικά και διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ και γι' αυτό θέλω να συγχαρώ τις ελληνικές αρχές για τη σημαντικά αυξημένη ικανότητα που απέκτησαν ως προς την απορρόφηση των σχετικών πόρων. Η Ελλάδα είναι πλέον η 6η κατά σειρά χώρα της ΕΕ όσον αφορά την απορρόφηση πόρων από τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ, πόροι που έχουν ζωτική σημασία για την αειφόρο ανάπτυξη.

Μολαταύτα, για να μπορέσει η Ελλάδα να προχωρήσει υπερήφανα και αισιόδοξα στον δρόμο της ανάκαμψης, οφείλουμε να επενδύσουμε στο κοινωνικό κεφάλαιο και την κοινωνική καινοτομία,

παρέχοντας τη δυνατότητα σε πολλούς και διάφορους φορείς της κοινωνίας των πολιτών να συμμετάσχουν απευθείας στην ανάκαμψη της Ευρώπης. Για παράδειγμα, οι ΜΜΕ, τα ελεύθερα επαγγέλματα, η πράσινη οικονομία, οι κοινωνικές επιχειρήσεις, η ευρύτερη κοινωνική οικονομία, κλπ. Αυτοί ακριβώς οι παράγοντες, οι οποίοι, χάρη στις τοπικές προσεγγίσεις τους, μπορούν να ανταποκρίνονται στις επιτόπιες ανάγκες, αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της κοινωνικής συνοχής, της ανάπτυξης ικανοτήτων και παρέχουν ήδη καινοτόμες, δίκαιες και χωρίς αποκλεισμούς ευκαιρίες απασχόλησης στην Ελλάδα. Θα ήθελα να ζητήσω από τις ελληνικές αρχές να αναγνωρίσουν και να υποστηρίξουν αυτές τις νέες πρωτοβουλίες της κοινωνίας των πολιτών οι οποίες αναδύονται κατά τη διάρκεια και ως συνέπεια της κρίσης. Πρόκειται για πρωτοβουλίες που παρέχουν τις απαραίτητες καινοτόμες λύσεις οι οποίες έχουν θεμελιώδη σημασία για την αποκατάσταση του κοινωνικού ιστού και κοινωνικού κεφαλαίου της ελληνικής κοινωνίας.

Κυρίες και κύριοι, στο σημείο αυτό, θα ήθελα να σταθώ για ένα λεπτό στο ζήτημα της δημοκρατικής και πολιτικής νομιμοποίησης της Ευρώπης. Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία που δημοσιεύθηκαν από τη στατιστική υπηρεσία της ΕΕ, Eurostat, μόνο το 31 % των ευρωπαίων πολιτών «τρέφει εμπιστοσύνη» στην ΕΕ, ενώ το 60 % απλώς δεν την εμπιστεύεται. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην κρίση που έφερε στο προσκήνιο πολλών ευρωπαϊκών χωρών τα ακροαριστερά και ακροδεξιά κόμματα. Εδώ στην Ελλάδα, μια χώρα εκ παραδόσεως πολύ φιλοευρωπαϊκή, το ευρωπαϊκό φρόνημα βρίσκεται στο ναδίρ. Δεν χωρεί καμία αμφιβολία ότι πρέπει εξάπαντος να αποκατασταθεί το πνεύμα εμπιστοσύνης μεταξύ των πολιτών και των πολιτικών, μεταξύ του εθνικού και ευρωπαϊκού επιπέδου, στον οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό ιστό των κοινωνιών μας. Και το πνεύμα εμπιστοσύνης θα ανακτηθεί μόνο με αποτελέσματα που θα επηρεάζουν θετικά την καθημερινή ζωή των πολιτών και με την αρτιότερη παρουσίαση της Ευρώπης στους πολίτες. Αλλά και η Ευρώπη θα πρέπει επίσης να μεριμνήσει για την ενεργό συμμετοχή των πολιτών και για τη νομιμότητά της. Ιδού γιατί επικροτώ πλήρως την πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σύμφωνα με την οποία η τρόικα οφείλει να λογοδοτεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τις αποφάσεις της. Υποστηρίζω εξίσου και την πρόταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ότι η ΕΚ πρέπει να αξιολογήσει τις κοινωνικο-οικονομικές επιπτώσεις των προγραμμάτων προσαρμογής που εφαρμόζονται στις χώρες που πλήττει η λιτότητα. Όπως και να έχει όμως, είναι φανερό ότι κατά το διάστημα που απομένει έως τις ευρωπαϊκές εκλογές όλα τα πολιτικά κόμματα πρέπει να ανοίξουν μian έντιμη και ενημερωτική συζήτηση με τους ψηφοφόρους τους γύρω από τις λύσεις που έχει αρχίσει ήδη να δίδει η ΕΕ σε ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό επίπεδο. Οι πολίτες πρέπει να γνωρίζουν ότι η «Ευρώπη» δεν προσφέρει μόνο λιτότητα αλλά πολλά περισσότερα και ότι είναι μεγάλο το «κόστος» μιας Ευρώπης χωρίς ΕΕ.

Κλείνοντας, θα ήθελα να κάνω μία μνεία στις αρετές της θεάς Αθηνάς των Αρχαίων: ήταν η θεά του πολιτισμού, της σοφίας, του θάρρους, της έμπνευσης, του νόμου και της δικαιοσύνης, των μαθηματικών, του δίκαιο πολέμου, της ισχύος, της στρατηγικής, των τεχνών και των δεξιοτήτων. Η θεότης εγκόλπωνε όλες τις αρετές που εξακολουθούμε να εκτιμούμε σε μια «πολιτισμένη» χώρα. Φέτος λοιπόν, τη χρονιά των «Μεσογειακών Προεδριών της ΕΕ», αφού μετά την Ελλάδα θα ακολουθήσει η Ιταλία, ας θυμηθούμε ότι ο πολιτισμός είναι σαν τους μαιάνδρους των ποταμών της Βενετίας: αλλάζει τα πάντα στη ροή του. Η Μεσόγειος, κοιτίδα των πολιτισμών, σταυροδρόμι του πολιτισμού και της ιστορίας. Ας ελπίσουμε σε μια Ευρώπη εξίσου φιλόδοξη, αποφασιστική και αποτελεσματική!

